

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

ŠVIETIMO,
MOKSLŲ
IR SPORTO
MINISTERIJA

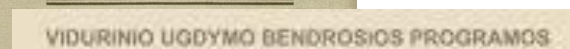
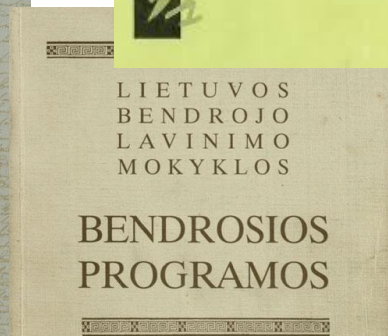
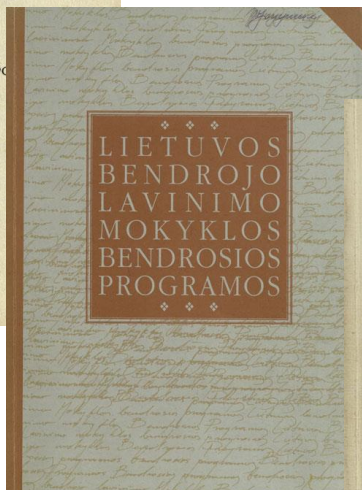
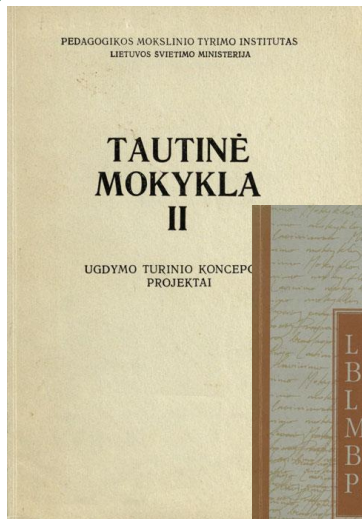
NACIONALINĖ
ŠVIETIMO
AGENTŪRA

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Kompetencje twórcze w podstawie programowej języka ojczystego mniejszości narodowej na Litwie oraz ich rozwój w procesie edukacyjnym

Danuta Szejnicka, Nadia Venskuvienė
Narodowa Agencja Edukacji, Litwa

2021-09-17

PP od 1990 do 2011 roku

podstawa programowa to obowiązkowy na danym etapie edukacyjnym zestaw treści nauczania oraz umiejętności, które muszą być uwzględnione w programie nauczania i umożliwiają ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych

“**tematyczny ugdymo turinio kūrimas ir diegimas**”

Nauczanie języka ojczystego mniejszości narodowych

**klasy
1-4**

Edukacja wczesnoszkolna
6 godz. tygodniowo

**klasy
5-10**

Szkoła podstawowa
od 5 do 4 godz. Tygodniowo
Skończy się sprawdzianem wiedzy i umiejętności uczniów

**klasy
11-12**

Szkoła średnia
4 godz. – poziom podstawowy, 5 godz. – poziom rozszerzony
Skończy się egzaminem maturalnym na poziomie podstawowym

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Odnawianie podstaw programowych 2020-2023

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

PIĘĆ OBSZARÓW TREŚCI NAUCZANIA

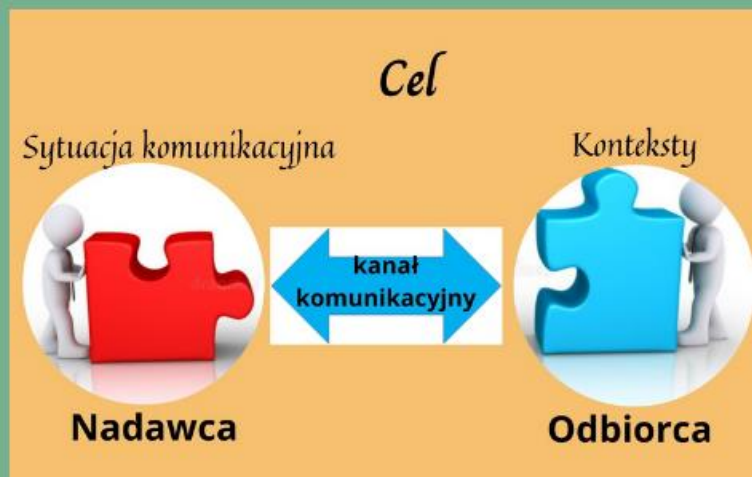
A. Mówienie,
słuchanie i
interakcja

B. Czytanie i
rozumienie
tekstu

C. Pisanie i
tworzenie
tekstu

E. Kształcenie
literacko-
kulturowe

D. Nauka o
języku

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Autorzy projektu PP Języka ojczystego i literatury mniejszości narodowych, 2020 r.

Koordynator: D. Szejnicka

Opieka naukowa: doc. dr. I. Masoit, doc. dr. H. Sokolovska

Język białoruski: N. Petkevich

Język polski: V. Černigovska, A. Jasinska, J. Szczygłowska

Język rosyjski: J. Rukovich, J. Šikšnian, I. Tarasova

Język niemiecki: M. Einars, S. Gedgaudas, D. Miciuvienė

Koncepcja kształcenia językowego

Specyfika nauczania języka ojczystego poza granicami kraju

(E. Lipińska, A. Seretny)

Język polski w warunkach litewskich powinien w zasadzie być nauczany jako język ojczysty z wykorzystaniem pewnych elementów metodyki nauczania języków obcych.

o kūrimas ir diegimas“

Zorientowana antropocentrycznie koncepcja kształcenia kulturowo - literackiego (za dr. P. Sporek)

- W stronę poznania siebie i świata; człowiek jako podmiot poznający i przedmiot poznania; w stronę rozumienia siebie i świata; płaszczyzna wyboru.
- W stronę własnych potrzeb, oczekiwań, pasji... O roli indywidualnego rozwoju jednostek.
- Zanurzenie w świecie kultury (współczesna – dawna, elitarna – masowa, nowoczesna – tradycyjna... „po prostu kultura”). Dialog tekstów! Ku mądrej integracji!
- W stronę **humanistyki**, nie filologii! Ku świadomemu korzystaniu z bogactwa świata kultury.

Porady metodyczne. Przykład dla klasy 9 i 5.

Od tekstu do tematów; od tematu do tekstów

Renata Slavinskiene, Joanna Szczygłowska

Porady metodyczne. Aktualizacja literatury dawnej

Temat: *Konflikty oraz sposoby ich rozstrzygnięcia*

Alicja Rosowska

Lektura uczy, bawi, wychowuje...

DOM. RELACJE RODZINNE

SIŁA MIŁOŚCI

Miłość jest ponad wszystko, miłością można zwalczać wszystko, nawet śmiertelnych wrogów.

JESTEM MEDIATOREM

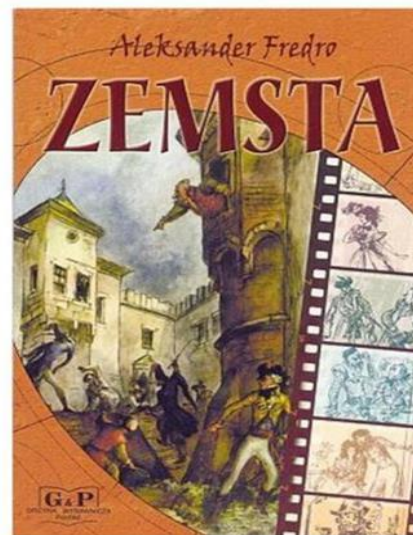
Do czego doprowadza brak umiejętności słuchania, brak tolerancji dla zdania innych?
Pokojowe rozwiązywanie konfliktów, egzystencja z przedstawicielami odmiennych kultur oraz unikanie mowy nienawiści.

Film „Sami swoi”, reż. Sylwester Chęciński, 1967r.

PRZYCZYNY KONFLIKTÓW

między bohaterami „Zemsty”

MURY RUNĄ

Piosenka Jacka Kaczmarskiego „Mury”.

METAFORYCZNE ZNACZENIE MURU

*Mur powstał, by dzielić...
Stać za kimś murem...*

PRZYCZYNY POWSTANIA MURÓW,

czas powstania, konsekwencje, współczesna rola. (*Wielki Mur Chiński, obalenie Muru Berlińskiego*)

STEREOTYPY, UPRZEDZENIA, JAKIE JEST ICH ŹRÓDŁO?

Dlaczego „ludzie budują za dużo murów, a za mało mostów”? Czy współcześnie ludzie także stawiają bariery nie do pokonania dla innych, słabszych? (*Problem uchodźców*)

Kształcenie literacko-kulturowe w klasach 9-10

Renata Slavinskienė

- Treści podane w porządku chronologicznym:
  - kl. 9 od Antyku do Romantyzmu;
  - kl. 10 od Pozytywizmu do współczesności.
- W każdej epoce jest wskazany zakres tematyczno-problemowy i zaproponowani autorzy i teksty.

Przykładowe propozycje prac pisemnych, zadań podsumowujących, które mogą wykonać uczniowie po zakończeniu cyklu lekcji.

Renata Slavinskiene

- **Napisz rozprawkę** na temat: *Kreacje postaci rycerzy w literaturze i sztuce*. Omów, analizując wybrane przez siebie dzieła różnych epok. W swojej pracy uwzględnij ewolucję etosu rycerskiego, różne współczesne ujęcia tematu rycerstwa i kulturowe konteksty. Pamiętaj, że twoja praca powinna liczyć minimum 250 słów.
- **Kim jest rycerz w kulturze współczesnej? Stwórz kolaż ze zdjęć wraz z opisem**, przedstawiając 3-6 postaci, które mógłbyś nazwać dzisiejszymi rycerzami. Zastanów się, które z postaci realizują motyw rycerza „na serio”, a które są humorystyczne. W opisie pod zdjęciem powinno znaleźć się: imię bohatera, gdzie występuje (książka, gra, film, animacja), jaką misję wykonuje? Jak kończy się jego historia? Dlaczego uważasz, że właśnie ta postać jest uosobieniem współczesnego rycerza?
- **Stwórz notatkę graficzną** – infografikę informacyjną – na temat rycerzy i rycerstwa. Postaraj się w prosty i atrakcyjny sposób zastąpić opis słowny (który bywa skomplikowany i trudny do zapamiętania) grafikami, obrazami, znakami i elementami tekstu. W tym celu musisz dokonać selekcji materiału, wybrać odpowiednią czcionkę i kolory. Można skorzystać np. ze strony **Canva.com**, gdzie są podane przykładowe szablony do infografiki lub dowolnej innej strony.
- **Stwórz komiks o przygodach wybranego przez siebie rycerza** – postaci fikcyjnej lub historycznej. Jeśli wolisz, wymyśl własnego bohatera lub bohaterkę, pamiętaj tylko o cechach rycerza i etosie rycerskim. Wykorzystaj swoje wiadomości zdobyte w trakcie cyklu lekcji na temat etosu i zwyczajów rycerskich. Postaraj się, aby wypowiedzi bohaterów komiksu były ciekawe. Możesz zastosować archaizację. Możesz użyć programu do tworzenia komiksów.
- **Stwórz mem na temat rycerzy i rycerstwa** (Mem – to są obrazki, zdjęcia z dodatkiem dowcipnego hasła, zdania. Coś, co utkwi nam w pamięci, rozbawi, rozbudzi skojarzenia). Pamiętaj o odpowiednim doborze grafiki (ważne, by była udostępniona na wolnej licencji), trafnym doborze hasła / cytatu. Ostatnim krokiem podczas prezentacji twego memu będzie uzasadnienie, dlaczego taki a nie inny tekst został wybrany.

Lista obowiązkowych lektur

1. Sofokles Antygona
2. W. Szekspir Hamlet
3. A. Mickiewicz Dziady, cz. III
4. A. Mickiewicz Pan Tadeusz
5. E. Orzeszkowa Nad Niemnem
6. B. Prus Lalka
7. St. Wyspiański Wesele
8. S. Żeromski Ludzie bezdomni
9. Z. Nałkowska Granica
10. A. Camus Dżuma
11. Cz. Miłosz Dolina Issy
12. S. Mrozek Tango
13. T. Konwicki Kronika wypadków miłosnych
14. O. Tokarczuk Prawiek i inne czasy

Kręgi tematyczno-problemowe

1. Człowiek wśród tekstów
2. Człowiek w poszukiwaniu tożsamości
3. Człowiek a tradycja
4. Człowiek w wirze historii
5. Człowiek wobec wartości
6. Człowiek wobec innych ludzi

W każdym kręgu tematyczno-problemowym są podane:

- Zagadnienia językowe
- Zagadnienia kulturowo-literackie
- Proponowane teksty

Człowiek w poszukiwaniu tożsamości

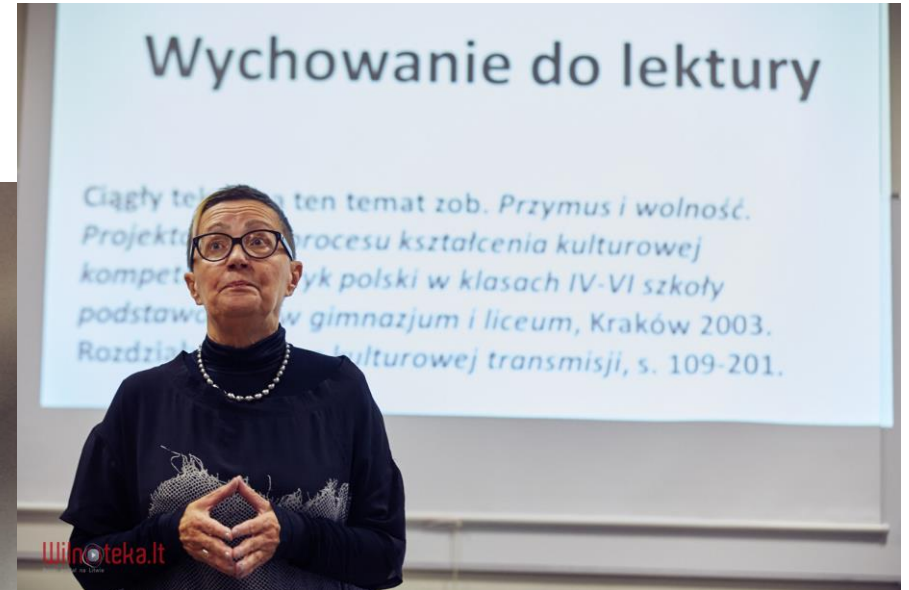
Zagadnienia językowe:

- Zróżnicowanie współczesnej polszczyzny.
- Odmiany terytorialne polszczyzny.
- Osobliwości językowe wileńskiej odmiany regionalnej języka polskiego (fonetyczne, gramatyczne i leksykalne).
- Odmiany środowiskowe polszczyzny. Język subkultur.
- Kontakty językowe w warunkach wielojęzyczności.
- Interferencja językowa: zapożyczenia i kalki językowe.
- Przekład tekstów użytkowych i artystycznych na język polski

Zagadnienia literacko-kulturowe:

- Składniki tożsamości narodowej: język, kultura, religia, tradycje, symbole narodowe. Ich rola w dobie globalizacji.
- Tożsamość lokalna. Obraz „małych ojczyzn” w literaturze polskiej.
- Problem tożsamości narodowej w środowisku wieloetnicznym i wielokulturowym. Złożona tożsamość mieszkańca pogranicza polsko-białorusko-litewskiego.
- Wielokulturowy charakter współczesnego świata. Wzajemne przenikanie się różnych kultur.
- Tolerancja wobec innych kultur, języków, obyczajów.
- Motywy litewskie w literaturze polskiej.
- Wzorowanie się na autorytetach. Polacy zasłużeni dla kultury światowej.

Przygotowanie do odnawiania podstaw programowych warsztaty polonistyczne, 2015 r.

Kreatywność wg dr Rūta Girdzijauskienė, dr Aušra Kazlauskienė (2020) to:

- umiejętności badawcze;
- generowanie idei / pomysłów;
- tworzenie / proces twórczy;
- ewaluacja i ocenianie pomysłów, sposobów rozwiązania problemów, produktów (jak własnych, tak i innych osób).

Kreatywność charakteryzuje się:

- otwartością na nowe doświadczenia;
- zdolnością tworzenia nowych (oryginalnych), wartościowych pomysłów i rozwiązań;
- ciekawością poznawczą;
- gotowością przyjęcia ryzyka poznawczego związanego z czymś nowym.

Ewa Marciniak-Kulka, Olgierd Neyman, Jadwiga Wysocka
Wspomaganie szkół w kształtowaniu kompetencji, ORE 2017

Na kompetencje kreatywne składają się:

- **Umiejętności badawcze:** uczeń identyfikuje problemy i ocenia swoje możliwości twórcze; zbiera informację, łączy i krytycznie ocenia informacje potrzebne w procesie twórczym oraz dzieli się wiedzą, pomysłami, doświadczeniem.
- **Generowanie idei / pomysłów:** zgłasza pomysły, proponuje sposoby ich realizacji; wybiera pomysły, które są ważne jak dla niego, tak i dla innych; z różnych perspektyw rozważa ich przydatność / ocenia możliwości ich realizacji.
- **Tworzenie:** w trakcie procesu twórczego działa w sposób etyczny, tworząc samodzielnie; nie boi się podejmować ryzyka i popełniać błędów; elastycznie wykorzystuje kreatywne sposoby i środki; opracowuje, prezentuje i dzieli się twórczymi wynikami.
- **Ocena i ewaluacja:** ocenia i/lub nowatorstwo, wartość i proces twórczy produktu/rozwiązania.

Sketchnoting i vizualne myšlenie (1)

"Trenach" Jana Kochanowskiego

Geneza

Kiedy powstał utwór?
Utwór "Treny" J. Kochanowskiego powstał w końcu XVII w.

W jakich okolicznościach?
Bardzo smutnych

Bohaterowie

ojciec
córka Urszula

Gatunek - TREN (CECHY)

- ▶ gatunek literacki, poezji żałoby z epoki antyku
- ▶ Wyraża żal z powodu wczesnej śmierci, najczęściej pisano o śmierci znanej osoby.

PROBLEMATYKA

Ciągle był żal i ból, od tego, że dziecko, który cały nas niósł radość i dobroć - zmorto

CYTATY

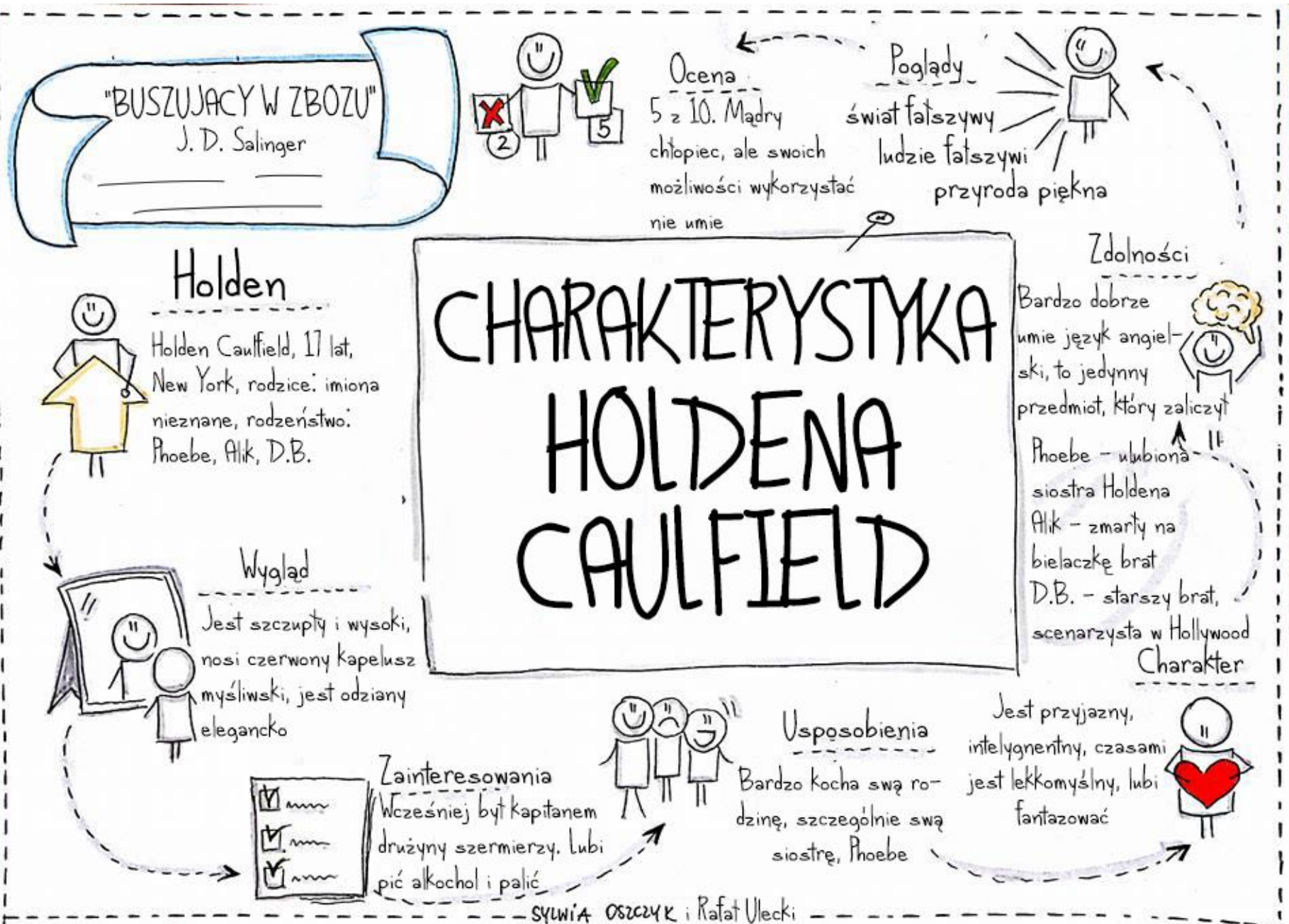
"Z rarym rozumem twoim, z pięknymi przymioty, z których się już znaczyły twoje przyszłe cnoty."

"Nie wiem, co lepiej: czy w smutku jawnie żałować, czy się z przyrodzeniem quaietem mocować."

SYTUACJA LIRYCZNA

- **Zawieszanie:**
Na początku J. Kochanowski opisywał ostatnie chwile życia swej córki.
- **Rozwój:**
Wolał pisać wesołe wiersze dla dzieci, ale nie mógł przestać żałować z powodu śmierci Urszuli.
- **Punkt kulminacyjny:**
Matka Urszuli została porzyta innych dzieci i w wierszach pojawiła się jako symbol bólu i płaczu. J. Kochanowski zaczyna porównywać matkę dziecka jego śmierci do postaci Homera.
- **Rozwinięcie:**
Aktor w końcu był bardziej spokojny i ni by żałował godzić się z tym, że dziewczynki nie ma, ale unosił ból i wspomnienia już nigdy go nie porzeka.

Karolina Matulewicz 1c

MOTTO
„Człowiek niedojrzały charakteryzuje się tym, że pragnie umrzeć w wielkim stylu za sprawę, a dojrzały tym, że pragnie dla niej pokornie żyć.”

TEMAT
Próba przejścia przez „przepaść”

Nauka – to klucz do możliwości

W życiu musi być cel.

Upadek to nie koniec

Wiem 😊

AHA... 😊

Go? 😞

Będziesz żałował, że nie wykorzystasz z możliwości!

Rozumiem ciebie!

Holden

Pan Antolin

EDWIN
MALEWICZ 1c

C.K. NORWID

W WERONIE

SERCE VS ROZUM

PERSONIFIKACJA

I i II zwrotke
Obraz zniszczonych
domów Kapuletich i Montekich

PODMIOT
LIRYCZNY

Epitety:

- ° Spłukane deszczem
- ° Poruszone promien
- ° Grupy nieprzyjemnych grodb, obrotowane bremy do grodb.

W SZEKSPIR
ROMEO

JULIA

Gypsy mówią, że to
le dla Julietty,
le dla Romea
TA ŁZA ZNAD
PLANETY

» że to nie Trzy, ale że kamienie... «

III: IV zwrotke
Wyjaśnienie sytuacji
przedstawionej w I i II zwrotce

Memy jako sposób na interpretację tekstu literackiego

imgflip.com

JAKE-CLARK.TUMBLR

Projektas „Skaitmeninio ugdymo turinio kūrimas ir diegimas“

Wideo reportaże uczniów w ramach projektu
Wilno w literaturze, literatura w Wilnie oraz *Adam Mickiewicz na różnych portretach*
na stronie [<https://www.jp2.lt/aktualnosci/60c8d7cd9717b>]

Nad Wilią Romualda Mieczkowskiego
[<https://www.youtube.com/watch?v=iBLrBsdM2xU>]

Adam Mickiewicz jako patriota
[https://www.youtube.com/watch?v=19hVb_iGYpE]

Bycie osobą kreatywną oznacza widzenie tej samej rzeczy jak wszyscy inni, lecz myślenie o niej w inny sposób.

Kreatywność to cecha pozwalająca tworzyć i rozpoznawać nowe pomysły, alternatywy i możliwości, które mogą być pomocne w rozwiązywaniu problemów, komunikowaniu się z innymi ludźmi lub dostarczaniu rozrywki sobie lub innym.

Kreatywność w systemie edukacji, Warszawa 2019

Dziękuję za uwagę!

Danuta Szejnicka

Narodowa Agencja Edukacji (Litwa)

E-mail: danuta.szejnicka@nsa.smm.lt